

Ministerie van Veiligheid en Justitie
T.a.v. Dhr. F. Teeven, Staatssecretaris Veiligheid en Justitie
Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag

Onderwerp: Open brief betreffende dreigende uitzetting Rwandezen
Datum: 16 december 2014

Geachte heer Teeven,

Wij schrijven u deze brief omdat we zeer ongerust zijn over uw voornemen om een aantal Rwandezen hun vluchtelingenstatus danwel Nederlanderschap te ontnemen en uit te zetten naar Rwanda.¹ Wij verzoeken u van dit voornemen af te zien omdat deze Rwandezen geen eerlijk proces in Rwanda te wachten staat.

Rwanda is een eenpartijstaat waarin geen ruimte is voor een vrij opererende oppositie, pers en maatschappelijk middenveld. De vrijheid van meningsuiting is de afgelopen jaren fors ingeperkt. Een aantal oppositieleiders en journalisten zit jarenlange gevangenisstraffen uit,² anderen zijn vermoord of het land ontvlucht.³ Non-gouvernementele organisaties zijn geïntimideerd of door het regime geïnfiltreerd en onafhankelijke mensenrechtenorganisaties bestaan niet meer.⁴ Maatschappelijke organisaties worden nauwgezet gecontroleerd en mogen alleen het overheidsbeleid tot uitvoering brengen. Sinds maart van dit jaar zijn bovendien honderden Rwandese burgers opgepakt of verdwenen.⁵ Human Rights Watch en Amnesty International zijn unaniem negatief over de bescherming van mensenrechten en met name de zorgwekkende toestand van het Rwandese justitiële apparaat.⁶

¹ <http://www.trouw.nl/tr/nl/4492/Nederland/article/detail/3773405/2014/10/22/Paspoort-kwijt-wegens-genocide.dhtml>

² Oppositiekandidate Vicoire Ingabire van FDU-Inkingi werd in 2013 in hoger beroep veroordeeld tot 15 jaar gevangenisstraf. Acht andere politici van haar partij werden in 2013 voor kortere straffen veroordeeld. Bernard Ntaganda, leider van de oppositiepartij PS-Imberakuri werd in 2011 veroordeeld tot vier jaar. Voormalig journalist Deogratias Mushayidi werd in 2010 tot levenslang veroordeeld. In 2011 werden journalisten Agnes Nkusi Uwimana and Saidati Mukakibibi van de krant Umurabyo veroordeeld tot respectievelijk 17 en 7 jaar gevangenisstraf. Ook andere journalisten werden de afgelopen jaren voor korte of langere tijd vastgehouden, bedreigd en gemarteld. Bron: Human Rights Watch World Report 2011-2014.

³ Journalist Jean-Léonard Rugambage werd in 2010 vermoord, evenals André Kagwa Rwisereka de vice-president van de oppositiepartij Democratic Green Party of Rwanda. In 2011 werd Charles Ingabire, redacteur van de digitale krant *Inyenyeri News* doodgeschoten in Uganda. Het voormalige hoofd van de Rwandese geheime dienst, Patrick Karegeya, werd op 31 December 2013 in Zuid-Afrika vermoord, terwijl een andere dissident, voormalig stafchef van het Rwandese leger Faustin Kayumba Nyamwasa, in Zuid-Afrika drie aanslagen heeft overleefd.

⁴ Zie Human Rights Watch World Report 2014: <http://www.hrw.org/world-report/2014/country-chapters/rwanda?page=1>.

⁵ Zie verslag van Human Rights Watch: <http://www.hrw.org/news/2014/05/16/rwanda-spate-enforced-disappearances>. Onduidelijk is of en waarom deze mensen gearresteerd zijn en waar ze worden vastgehouden.

⁶ Zie bijvoorbeeld het Human Rights Watch rapport 'Rwanda: Law and Reality. Progress in Judicial Reform in Rwanda' (2008), het Amnesty International rapport 'Rwanda: Shrouded in Secrecy. Illegal Detention and Torture by Military Intelligence' (2012) en het recente Human Rights Watch bericht 'Dispatches: Lifting the Lid on Rwandan Repression': <http://www.hrw.org/news/2014/10/21/dispatches-lifting-lid-rwandan-repression>

Wanneer u besluit om de van genocide beschuldigde Rwandezers uit te zetten naar Rwanda zal hen geen eerlijk en onpartijdig proces te wachten staan. Amnesty International en Human Rights Watch concludeerden dit bijvoorbeeld tijdens het proces tegen Victoire Ingabire, de politica die het in 2010 wilde opnemen tegen president Paul Kagame. 'Het proces werd ontsierd door de onmacht van de rechter om ervoor te zorgen dat de elementen van bewijs op een degelijke manier werden geverifieerd, en door de minachting van de openbare aanklager voor een eerlijk proces,' stelde Sarah Jackson van Amnesty International.⁷

Bekend is dat een aantal Rwandezers die u dreigt uit te zetten (familie)banden heeft met politieke opposenten of andere critici van het Rwandese bewind. Bekend is ook dat het Rwandese regime er niet voor terugdeinst om deze tegenstanders en hun familieleden te bedreigen of te vermoorden. Zo ontving de zoon van één van de door u uit te zetten Rwandezers die vanuit het Verenigd Koninkrijk oppositie voert tegen Rwanda een bericht van de Britse geheime dienst MI5 dat er vanuit Rwanda opdracht was gegeven om hem te vermoorden.⁸

Wij zijn er dan ook van overtuigd dat er politieke motieven schuilen achter het willen veroordelen van de groep Rwandezers die u voornemens bent uit te zetten. Wij hebben eveneens gereede aanleiding te veronderstellen dat de bewijslast waarop u zich baseert ondeugdelijk is.⁹

Ons inziens is er geen enkele garantie dat de Rwandezers die u van genocide beschuldigt in Rwanda een eerlijk proces zullen krijgen. Wij roepen u daarom op om af te zien van uitzetting.

Hoogachtend,

Mevr. Agnes van Ardenne
Oud-minister voor Ontwikkelingssamenwerking
Voorzitter Curatorium Afrika- Studiecentrum

Prof. dr. Ton Dietz
Algemeen directeur Afrika- Studiecentrum

Prof. dr. Stephen Ellis
Senior onderzoeker Afrika-Studiecentrum
Desmond Tutu Leerstoel, Vrije Universiteit

(oktober 2014).

⁷ <http://www.amnesty.nl/nieuwsporaal/pers/rwanda-ensure-appeal-after-unfair-ingabire-trial>. Zie ook rapport van Amnesty International 'Justice in Jeopardy. The first instance trial of Victoire Ingabire': <http://www.amnesty.org/en/library/asset/AFR47/001/2013/en/52dac84e-b937-4540-8907-14cb398202d2/afr470012013en.pdf> en de Human Rights Watch verklaring 'Rwanda: Eight-Year Sentence for Opposition Leader. Victoire Ingabire Found Guilty of Two Charges in Flawed Trial': <http://www.hrw.org/news/2012/10/30/rwanda-eight-year-sentence-opposition-leader>.

⁸ Zie bericht hierover in New York Times: <http://www.nytimes.com/2011/05/20/world/africa/20rwanda.html? r=0>.

⁹ Zie rapportage Brandpunt van 9 november 2014; ontlastend bewijs is uit de rapportages gehouden. Zie ook Vrij Nederland artikel <http://www.vn.nl/Archief/Buitenland/Artikel-Buitenland/Mugenzi-redde-mensen.htm>

Mevr. Kathleen Ferrier
Voormalig voorzitter van het curatorium van het Afrika-Studiecentrum
Oud-lid Tweede Kamer voor het CDA

Prof. dr. Cees Flinterman
Emeritus hoogleraar rechten van de mens (Utrecht en Maastricht)
Lid van het Verenigde Naties Human Rights Committee

Dr. Helen Hintjens
Universitair hoofddocent Institute of Social Studies

Dhr. Jan Hoekema
Burgemeester van Wassenaar en oud-lid Tweede Kamer voor D66

Mevr. Lieve Joris
Auteur van verschillende boeken over Centraal Afrika

Dhr. Eimert van Middelkoop
Oud-minister van Defensie namens de ChristenUnie

Dr. David van Reybrouck
Auteur van het boek 'Congo. Een geschiedenis'

Marlies Stappers
Directeur Impunity Watch

Mevr. Anneke Verbraeken
Journalist, gespecialiseerd op Centraal Afrika

Namens hen,

Dhr. Jan Gruiters
Algemeen directeur PAX

CC: Dhr. Minister A.G. Koenders
Mevr. Minister E.M.J. Ploumen
Vaste commissie voor Veiligheid en Justitie
Vaste commissie voor Buitenlandse Zaken
Algemene commissie voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking